

Prevenција: Benjamin

Provoditelj: Humanitarna organizacija Zajednica Susret

Godina provedbe: 2024

Kratki opis programa

Projekt je usmjeren prevenciji (selektivna, inducirana) ovisnosti o alkoholu, drogi, kockanju, igrama na sreću, računalnim igricama, Internetu i rizičnim ponašanjima djece i mladih od 14 do 23 godine.

Sažetak programa

Program čini 12 aktivnosti koje su kreirane prema procijenjenim potrebama i specifičnim ciljevima korisničke skupine. Većina aktivnost se odvija u prostorima Udruge osim provođenje slobodnog vremena u kazalištu/kinu/muzeju te aktivnosti Partnera vezane uz informiranje i povezivanje stručnih suradnika koji rade s djecom i mladima.

Projekt se provodi u partnerstvu i suradnji s drugim organizacijama i ustanovama u lokalnoj zajednici, uglavnom u suradnji s CZS-ima grada Zagreba i Caritasovim kućama za djecu i mlade (partner: Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež i ostali suradnici - općinska državna odvjetništva, sudovi za mladež, centri za socijalnu skrb, domovi za odgoj itd.). Projektom ćemo nastojati potaknuti lokalno partnerstvo i umrežavanje ustanova i organizacija koje skrbe o djeci i mladima rizičnog ponašanja.

S navedenim Partnerom i suradnicima uspješno surađujemo dugi niz godina, a isti su upoznati su s problematikom i načinom rada Udruge.

Stručni suradnik Prijavitelja informirat će minimalno 30 stručnih suradnika 10 CZSS-a grada Zagreba o problemu ovisnosti čime se nastoji ostvariti bolja informiranost i suradnja u lokalnoj zajednici.

Stručni suradnik Udruge na početku programa radi savjetodavni rad s djetetom/mladom osobom i njegovim roditeljima (ako je izvedivo), a koji su upućeni od strane Partnera, ostalih suradnika ili dolaze dobrovoljno. Svakog se korisnika upoznaje s ciljevima programa te njegovim obavezama dok je u programu. Usmeno se definiraju pravila o redovitosti dolazaka, kontrolama urina ako se radi o psihoaktivnim tvarima, povjerljivosti podataka i aktivnog sudjelovanja u programu. Terapijski susreti su najčešće individualni, odvijaju se jednom tjedno u trajanju do 60 minuta.

Kroz individualno/obiteljsko savjetovanje kod ciljane skupine se nastoji postići promjena nefunkcionalnih oblika ponašanja i potaknuti funkcionalno ponašanje, a istovremeno ih se educira o štetnosti sredstava ovisnosti i svim drugim oblicima ovisnosti. Terapijski pristup sadrži elemente kognitivno-bihevioralne terapije koja se do sada pokazala učinkovitom kao metoda prevencije ovisnosti (NIDA-therapy, 2001) kao i sistemske-obiteljske intervencije. Na kraju provedbe programa rezimiraju se svi važni podaci i rezultati do kojih se došlo za vrijeme tretmana te se zajedno s korisnikom analiziraju sva stanja, situacije i čimbenici koji su utjecali na pojavu i razvoj rizičnog ponašanja. Konstatira se motivacija i naglašavaju posljedice eventualnog recidiva. Pojedinaac/obitelj koja je uključena u tretman, uključena je i u radionice jednom mjesečno, a s obzirom na korisničku skupinu kojoj pripadaju. U Udruzi se kontinuirano održavaju radionice, za vrijeme trajanja projekta, a s ciljem jačanja život vještina i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena kao i u Caritasovima kućama s njihovim korisnicima u dobi od 14-23 godine. Radionice životnih vještina vodi stručni suradnik, a iste imaju za cilj jačanje samopoštovanja, uspostavljanje odnosa povjerenja, nenasilnog rješavanja sukoba, zdrave komunikacije, a neke od tema radionica bit će identitet, zdravlje i zdravstvene navike mladih uključujući i probleme ovisnosti, probleme u školi, obitelji i vršnjačkim skupinama te kako ih prevladati, umijeće komuniciranja, samopoštovanje, uspješni načini nošenja sa stresom, emocionalni odnosi i bliskost, donošenje odluka i slične teme. Kreativne radionice i strukturirano provođenje slobodnog vremena za djecu imaju za cilj poticanje razvoja posebnih znanja i vještina kod djece rizičnog ponašanja, kreativnog stvaralaštva i konstruktivno provođenje slobodnog vremena. Kroz radionice roditeljskih vještina nastoji se informirati i osnažiti roditelje ciljane skupine i tako osigurati manju mogućnost za pojavnim recidivizma neprihvatljivog ponašanja njihove djece.

U projekt je planirano uključivanje volontera koji bi ciljanoj skupini omogućili pomoć u učenju, a u cilju smanjenja mogućnosti njihovog ispadanja iz obrazovnog sustava, odnosno postizanja boljeg školskog uspjeha što je svakako zaštitni čimbenik generalno, kao i za ciljanu skupinu.

Na medijskoj promidžbi projekta rade djelatnice Prijavitelja objavama o aktivnostima projekta na mrežnoj stranici i društvenoj mreži Udruge, dok će informiranje i povezivanje stručnih osoba iz kruga suradničkih ustanova koji rade s djecom i mladima o programu Benjamin raditi Partner - Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež, tako da će održati 2 stručna sastanka, 1 tribinu i 1 okrugli stol po godini provedbe čime će se nastojati poboljšati suradnja, povećati broj korisnika te općenito razina informiranosti.

Supervizija djelatnika osigurana je vanjskim izvoditeljem 2 puta godišnje, čime se osigurava podrška djelatnicima i održavanje njihovih kapaciteta u provedbi ovog programa.

Evaluacija projekta je unutarnja, a u izvješću se prikazuju rezultati procesne evaluacije i evaluacije učinka.

1. Županije provedbe

Splitsko-dalmatinska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.01.2023

Datum završetka: 31.12.2025

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Program se provodi u partnerstvu s Domom za ovisnike „Zajednica Susret“ i Centrom za pružanje usluga u zajednici Split. Projektom se potiče lokalno partnerstvo i umrežavanje ustanova i institucija koje skrbe o djeci i mladima s poremećajima u ponašanju što predstavlja nastavak dugogodišnje uspješne suradnje koju Udruga ima, kako s partnerima, tako i sa suradnicima na području prevencije ovisnosti o psihoaktivnim sredstvima, alkoholu, igrama na sreću i drugim ovisnostima. Obzirom na navedeno, neki od suradnika su Zavod za socijalnu skrb, sudovi za mladež, državna odvjetništva, domovi za odgoj djece i mladeži i slično.

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Grad Zgreb, Splitsko-dalmatinska županija

Godina u kojoj se program provodio: 2020.-2024.

Broj obuhvaćenih korisnika:

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Selektivna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Obitelj

9. Rizični i zaštitni čimbenici na koje program cilja

Rizični čimbenici: rizično obiteljsko i socijalno okruženje, slabe socijalne vještine i osobne kompetencije, poremećaj pažnje, školski neuspjeh, asocijalno ponašanje, nasilničko ponašanje, eksperimentiranje s različitim sredstvima ovisnosti

Zaštitni čimbenici: socijalna kompetencija, bolji školski uspjeh, adekvatne vještine suočavanja sa stresom i teškoćama, više samopouzdanje, samosvijest, prisutnost pozitivnih roditeljskih figura, obiteljska podrška, otvorena komunikacija unutar obitelji

10. Procjena potreba

Način provedbe: Program je usklađen s najnovijim izvješćima nadležnih državnih institucija u ovom području, uključujući Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih tvari u Hrvatskoj iz 2019. godine, kao i relevantne strateške dokumente poput Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga (2012.–2017.), Nacionalnog akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga (2015.–2017.), Smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti unutar zdravstvenog, socijalnog i zatvorskog sustava, te Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti s naglaskom na smanjenje rizika od siromaštva i stope nezaposlenosti. Također, program se temelji na Nacionalnom programu prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu te sustavu socijalne skrbi (2015.–2017.).

Prema Izvješću o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga, ESPAD istraživanju i međunarodnim analizama, uključujući izvješće Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) iz 2021. godine, unatoč postojećim preventivnim mjerama, zlouporaba droga i alkohola i dalje nije pod adekvatnom kontrolom. Europsko izvješće o drogama (2021.) pokazuje da je stopa konzumacije kanabisa pet puta više od konzumacije drugih psihoaktivnih supstanci. Podaci također ukazuju na to da među djecom i mladima kanabis ostaje najčešće korištena ilegalna droga, dok se u posljednje vrijeme sve češće bilježi upotreba novih sintetskih kanabinoida, poput Galaxyja, koji su legalno dostupni u smart shopovima i prodaju se pod nazivima poput osvježivača zraka ili soli za kupanje. Prema online istraživanju o novim trendovima konzumacije droga u Hrvatskoj, 43,1 % ispitanika koji su se izjasnili o korištenju novih droga navelo je da su konzumirali sintetske kanabinoide (npr. Galaxy, Atomix i sl.).

Budući da su sintetski kanabinoidi lako dostupni, a alkohol još prisutniji, njihova zlouporaba često počinje već u osnovnoj i srednjoj školi. Zbog toga se ova populacija ne uklapa u institucionalne terapijske zajednice, što ukazuje na potrebu za razvojem preventivnog programa koji bi spriječio daljnji razvoj ovisnosti o psihoaktivnim tvarima.

Analizom potreba korisnika te kontinuiranim razvojem i unaprijeđenjem postojećih programa moguće je osigurati kvalitetniji tretman i povećati uspješnost u suzbijanju ovisnosti. Poseban naglasak treba staviti na rano prepoznavanje rizičnih skupina djece, uključujući one iz nepovoljnih obiteljskih i socijalnih okolnosti, kao i one s poremećajima u ponašanju koji su već započeli s konzumiranjem sredstava ovisnosti. Pravovremenim preventivnim djelovanjem može se smanjiti rizično ponašanje i spriječiti eskalacija problema s težim posljedicama.

Očekivani rezultati: Očekuje se da će:

- djeca i mladi pokazivati razvijenije socijalne vještine i kreativnije provođenje slobodnog vremena
- identificirani pojedinci koji su već fizički i/ili psihički ovisni uključiti se u neki od oblika tretmana
- roditelji uključeni u projekt nakon provedenih radionica i savjetovanja pokazivati veću razinu roditeljskih vještina
- stručni suradnici Zavoda za socijalnu skrb Split, kao i drugi suradnici na projektu, pokazivati veću razinu educiranosti i senzibiliziranosti o problemu ovisnosti

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 52

12. Ciljevi programa

Opći: Suzbijanje i sprječavanje pojave ovisnosti među djecom i mladima te rizičnog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti

Specifični: - učenje i razvijanje socijalnih vještina djece ciljane skupine kroz individualna savjetovanja, radionice i

strukturirano provođenje slobodnog vremena

- učenje i razvijanje životnih vještina mladih ciljane skupine kroz radionice
- motiviranje identificiranih pojedinaca koji su već fizički i/ili psihički ovisni za uključivanje u neki od oblika tretmana
- jačanje roditeljskih vještina roditelja/skrbnika ciljane skupine kroz radionice roditeljskih vještina, individualno i obiteljsko savjetovanje
- informiranje i senzibilizacija stručnih suradnika Zavoda za socijalni rad Split, kao i drugih suradnika na projektu, o problemu ovisnosti

13. Ciljana skupina

Osnovna škola, Srednja škola, Obitelj / roditelji

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Korisnici programa Benjamin su djeca i mladi u dobi od 14 do 21 godinu kod kojih su zamijećeni rizični oblici ponašanja (npr. školski neuspjeh) i koji su disfunkcionalni u različitim aspektima života; djeca i mladi kod kojih su zamijećeni poremećaji u ponašanju od strane roditelja, obitelji, škole i/ili se već nalaze u nekom od oblika tretmana poremećaja u ponašanju te su disfunkcionalni u različitim aspektima života; eksperimentatori konzumacije droga, alkohola i igara na sreću koji su moguće već zatečeni u posjedu neke psihoaktivne tvari; ovisnici o drogama, alkoholu, igrama na sreću i internetu, te roditelji ili skrbnici djece i mladih iz prethodno opisanih skupina.

Iz skupine djece i mladih individualno je savjetovano 18 korisnika, od čega je 9 muškog, a 9 ženskog spola. Prosječna dob korisnika koji su dolazili na individualna savjetovanja je 18 godina, pri čemu najmlađi korisnik ima 13 godina, a najstariji 22. Najmlađi korisnik je ženskog spola. U razdoblju srednje adolescencije, između 14 i 16 godina, nalaze se ukupno 3 korisnika, od toga 1 muškog, a 2 ženskog spola. U razdoblju kasne adolescencije, do 18. godine, nalazi se ukupno 5 korisnika, od toga 1 muškog, a 4 ženskog spola. Preko 18 godina, u razdoblju odraslosti u nastajanju, nalazi se 9 korisnika, od toga 7 muškog, a 2 ženskog spola. 13 korisnika je s područja Splitsko – dalmatinske županije, 2 iz Grada Zagreba, 1 iz Istarske županije, 1 iz Vukovarsko-srijemske te 1 iz Bosne i Hercegovine. Za 4 korisnika individualna savjetovanja održavala su se putem ZOOM platforme, dok je ostalih 14 korisnika na individualne razgovore dolazilo u Savjetovalište DZO Zajednica Susret. Što se tiče problema zbog kojih se javljaju, kod 2 korisnika uočeni su rizični oblici ponašanja, 8 korisnika spada u skupinu eksperimentatora – najčešće konzumiraju kanabis i amfetamine, 6 korisnika ima probleme s poliuporabom, a 2 su ovisna o kockanju. Jedan korisnik iz navedene skupine, koji je dolazio na razgovore, pohađao je i radionice kreativnih i životnih vještina.

Odabir djece i mladih za sudjelovanje u radionicama nije provodio izvoditelj projekta, već stručni suradnici i odgajatelji Centra za pružanje usluga u zajednici Split, stoga o spomenutim korisnima nemamo detaljne podatke. Ipak, u razgovoru sa stručnim suradnicima rečeno nam je da djeca i mladi koji pohađaju radionice imaju u prosjeku 16 godina te su kod većine njih zamijećeni rizični oblici ponašanja i eksperimentiranje s različitim psihoaktivnim supstancama. Roditelji su bili uključeni u individualno i obiteljsko savjetovanje te su pohađali radionice roditeljskih vještina. Od 24 roditelja koji su dolazili na savjetovanja, njih 9 je muškog, a 15 ženskog spola. Svatko od korisnika u ovoj skupini je roditelj (majka ili otac) djeteta ili mlade osobe od 14 do 21 godinu. Za tri korisnika nemamo dostupan podatak o dobi, dok je prosječna dob ostalih roditelja 48 godina, pri čemu najmlađi roditelj ima 33 godine, a najstariji 61. Između 30 i 40 godina imaju 3 korisnika ženskog spola, 10 korisnika ima između 40 i 50 godina, od toga dva muškog, a osam ženskog spola, 7 korisnika ima između 50 i 60 godina, od toga 2 ženskog, a 5 muškog spola, dok 1 korisnik ima preko 60 godina, ženskog spola. 18 korisnika je s područja Splitsko-dalmatinske županije, 2 iz Dubrovačko-neretvanske, 2 iz Grada Zagreb, 1 iz Varaždinske te 1 iz Bosne i Hercegovine. Za 3 korisnika individualna savjetovanja održavala su se putem ZOOM platforme, dok su ostali korisnici na savjetovanja dolazili u Savjetovalište DZO Zajednica Susret. Troje roditelja koji su dolazili na individualne razgovore, pohađali su i radionice roditeljskih vještina.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 47

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Radionica, Medijska kampanja, Povezivanje sa suradnicima; Pružanje pomoći kod učenja za učenike osnovnih i srednjih škola, Testiranje i uzorkovanje urina na droge

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i učinka

18. Metoda evaluacije

Vrednovanje postignuća projekta provodi se primjenom sljedećih instrumenata: evidencija o korisnicima uključenim u projekt kroz osobne kartone korisnika, evidencijski listovi o prisutnosti korisnika na aktivnostima, anketni listići o zadovoljstvu korisnika pojedinim aktivnostima te povratne informacije korisnika i suradnika projekta.

Evaluacija se provodi tijekom same provedbe projekta i radi se o unutarnjoj evaluaciji: evaluaciji procesa i učinka

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Evaluacija aktivnosti u sklopu programa „Benjamin“ pokazala je visoku razinu zadovoljstva sudionika. Kreativne radionice (Aktivnost 4) bile su zanimljive (4,64), s podržavajućom atmosferom (4,64), a voditelji su bili izvrsno pripremljeni (4,73). Radionice životnih vještina (Aktivnost 5) također su ocijenjene pozitivno, s naglaskom na svrhovitost (4,45) i kvalitetu voditelja (4,69). Najvišu ocjenu dobile su radionice roditeljskih vještina (Aktivnost 6), s maksimalnom ocjenom za voditelje (5,00) te visokim prosjecima u svim kategorijama (4,88 – 4,96). Sudionici su istaknuli zanimljivost radionica i njihovu primjenjivost, a komentari su uglavnom bili pozitivni.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini

Promoviran: da

Sadržaj i tijek kampanje: Na medijskoj promidžbi projekta radi se kroz redovito objavljivanje provedenih aktivnosti projekta na mrežnoj stranici i društvenim mrežama Udruge, informiranje i povezivanje stručnih osoba iz kruga suradničkih ustanova te kroz suradnju s medijima. Naime, tijekom ove godine provedbe programa ostvarili smo 30 medijskih objava na različitim portalima, u tiskanim i elektronskim izdanjima.

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

30.123,08 eur

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK): 30.123,08 eur

Drugi izvori (HRK):